

Erhvervsøkonomisk litteratur

Af Erik Johnsen.

Världen som marknad.

Det finns förvisso en stor mängd litteratur om vad multinationella och andra internationellt arbetande företag bör veta om främmande marknader. Dette gäller även u-länderna. Emellertid säger litteraturen i fråga också att man såsom industriledare eller marknadsförare, intresserad av länderna i fråga, verkligen måste förstå deras kultur, politik och ekonomi, i själva verket det mesta om länderna i fråga. Det har under de senaste åren kommit fram en rik litteratur av ekonomisk, politisk och kulturell art, som ger den verkligt initierade insikten. Ett förlag, som har specialiserat sig på detta slag av litteratur är Pall Mall Press samt det härmed lierade Frederick A. Praeger. Antalet titlar rör sig om betydligt över hundra, som utkommit under de allra senaste åren. Här nedan presenteras två volymer ur den synnerligen betydelsefulla produktionen.

Olof Henell

Kaplan, Jacob J., **The Challenge of Foreign Aid – Policies, Problems, and Possibilities**, Frederick A. Praeger, New York, 1967 (andra tryckn. 1968) – Praeger Series on International Economics and Development.

Författaren har en tjugårig erfarenhet av särskilt amerikansk hjälp. Han behandlar också de viktigaste sidorna av relationerna mellan Förenta staterna och u-länderna såsom mottagare av hjälp. Ofta uttalas starkt tvivel rörande effektiviteten i denna hjälp och dess olika former. Ofta

diskuteras också i den aktuella litteraturen om det gångna decenniet har varit en framgång eller ett misslyckande. Kaplan formulerar resultatet som en utmaning och då för det kommande decenniet. Författaren är inte beredd att skriva under att decenniet har varit misslyckat: han menar att man väntat sig orealistiskt mycket. Det är dock minst två olika världar som har mötts.

Kaplans framställning är verkligen mångsidig: han missar ingan viktig sida av det enorma komplexet. Han behandlar hur hjälpen förhåller sig till amerikansk utrikespolitik över huvud liksom till kommunistvärldens utrikespolitik. När det gäller olika delproblem gäller dock hans analys i första hand relationerna mellan Förenta staterna och u-länderna. Sålunda skrivs fylligt om multilateral hjälp i jämförelse med bilateral. Skall hjälpen vara teknisk eller mera ekonomiskt-administrativ? Vad bör ske i Förenta nationernas egid och vad bör ske i exempelvis Världsbankens. I det sammahanger framträder de olika taktiska mål som u-länderna själva visat under olika förhållanden; men får en realistisk uppfattning om hur u-länder i olika skeden tytt sig än till västvärlden (enkannerligen Förenta staterna), än till kommunistvärlden.

Författaren förmår att på ett mindre vanligt sätt leva sig in i u-ländernas, i Amerikas men också i kommunistvärldens motiv og synsätt. Enligt underrubriken sysslar författaren liksom nästan alla andre på samma område med »problem och möj-

Erhvervsøkonomisk litteratur

Af Erik Johnsen.

Världen som marknad.

Det finns förvisso en stor mängd litteratur om vad multinationella och andra internationellt arbetande företag bör veta om främmande marknader. Dette gäller även u-länderna. Emellertid säger litteraturen i fråga också att man såsom industriledare eller marknadsförare, intresserad av länderna i fråga, verkligen måste förstå deras kultur, politik och ekonomi, i själva verket det mesta om länderna i fråga. Det har under de senaste åren kommit fram en rik litteratur av ekonomisk, politisk och kulturell art, som ger den verkligt initierade insikten. Ett förlag, som har specialiserat sig på detta slag av litteratur är Pall Mall Press samt det härmed lierade Frederick A. Praeger. Antalet titlar rör sig om betydligt över hundra, som utkommit under de allra senaste åren. Här nedan presenteras två volymer ur den synnerligen betydelsefulla produktionen.

Olof Henell

Kaplan, Jacob J., *The Challenge of Foreign Aid – Policies, Problems, and Possibilities*, Frederick A. Praeger, New York, 1967 (andra tryckn. 1968) – Praeger Series on International Economics and Development.

Författaren har en tjugårig erfarenhet av särskilt amerikansk hjälp. Han behandlar också de viktigaste sidorna av relationerna mellan Förenta staterna och u-länderne såsom mottagare av hjälp. Ofta uttalas starkt tvivel rörande effektiviteten i denna hjälp och dess olika former. Ofta

diskuteras också i den aktuella litteraturen om det gångna decenniet har varit en framgång eller ett misslyckande. Kaplan formulerar resultatet som en utmaning och då för det kommande decenniet. Författaren är inte beredd att skriva under att decenniet har varit misslyckat: han menar att man väntat sig orealistiskt mycket. Det är dock minst två olika världar som har mötts.

Kaplans framställning är verkligen mångsidig: han missar ingan viktig sida av det enorma komplexet. Han behandlar hur hjälpen förhåller sig till amerikansk utrikespolitik över huvud liksom till kommunistvärldens utrikespolitik. När det gäller olika delproblem gäller dock hans analys i första hand relationerna mellan Förenta staterna och u-länderna. Sålunda skrivs fylligt om multilateral hjälp i jämförelse med bilateral. Skall hjälpen vara teknisk eller mera ekonomiskt-administrativ? Vad bör ske i Förenta nationernas egid och vad bör ske i exempelvis Världsbankens. I det sammahanger framträder de olika taktiska mål som u-länderna själva visat under olika förhållanden; men får en realistisk uppfattning om hur u-länder i olika skeden tytt sig än till västvärlden (enkannerligen Förenta staterna), än till kommunistvärlden.

Författaren förmår att på ett mindre vanligt sätt leva sig in i u-ländernas, i Amerikas men också i kommunistvärldens motiv og synsätt. Enligt underrubriken sysslar författaren liksom nästan alla andre på samma område med »problem och möj-

ligheter. Han talar mindre om resultat, men dessa är som sagt oklara.

O. H.

Wallerstein, Immanuel, Africa – The Politics of Unity, Pall Mall Press, London 1968.

Wallerstein, sociolog vid Columbia University, visar i sin egenskap av medlem av Institut för afrikanska studier, hur den stora massan av afrikaner önskar se Afrika som en enhet. Samtidigt visar han emellertid att det praktiska problemet är att få världen i övrigt att planera på sådant sätt att Afrika snabbt industrialiseras. Därigenom, så tolkar Wallerstein situationen, blir det möjligt att för Afrika att nå politisk och social likställdhet med Europa och Amerika. Denna utveckling har mött många hinder, bl. a. Kongokrisen och det faktum att Sydafrika ännu står under vit ledning.

Såsom sociolog förmår författaren att konkretisera vilka svåra politiska och sociala problem som måste lösas, innan Afrikas förenta staterna kan nås.

Viktiga årtal i liberaliseringen från främmande makter var år 1957, då Ghana frigjorde sig och 1960, då huvuddelen av Västafrika och Ekvatorialafrika hade vunnit sitt oberoende. Men frihetens vind har inte svept fram så fort som Storbritanniens premiärminister Macmillan, hade profeterat om, år 1960.

I övrigt är framställningen en »blow by blow«-redogörelse för utvecklingen under perioden. Företag och organisationer som skall arbeta i Afrika har fått en översikt av problemen – nu och i framtiden – som är unik. Den går alltså långt i detalj. Exempelvis, vad betyder de många sammanställningar av initialer som representerar lika många organ? Det finns fem sidor sådana i boken.

Boken sammanfattar de politiska huvuddrag en af de länder som tidigare fått separata ländervolym hos samma förlag.

O. H.

Olof Henell, Distribution och Marknadsföring, Biblioteksförlaget, Stockholm, 1968. 331 sider.

Skandinavien er ikke oversvømmet med gode lærebøger i afsætningsøkonomi. Med en god lærebog mener jeg én, som transformerer den til enhver tid mest avancerede viden hen til det kundskabsniveau, som en studentergruppe befinder sig på. Denne sidste kan være langt fremme, eller den kan befinde sig på begynderstadiet eller et eller andet sted midt i mellem.

Henell's fremstilling er en god lærebog – efter min opfattelse. Den har stort set hele vor afsætningsøkonomiske viden indbygget i sin fremstilling. Både den principielle metodemæssige og den praktisk anvendte. Den er skrevet i et sprog som alle kan forstå. Den er opbygget på en måde, som gør det muligt at koncentrere sig om udvalgte afsnit, uden at læserens udbytte heraf bliver mindre, fordi det hele ikke læses. Et aspekt som gør den til et fleksibelt undervisningsinstrument.

Det vigtigste pædagogiske aspekt ved fremstillingen er måske, at den opfordrer læseren til selvvirksomhed. Dette understreges af, at Henell parallelt med hovedbogen har udarbejdet en 123 sider stor studiehåndbog for studenten. Denne indeholder spørgsmål og øvelseseksempler til alle bogens 23 kapitler foruden et halvt hundrede forslag til praktisk studiearbejde med dokumentation af teksten. Desuden indeholder den ti store afsætningsøkonomiske cases.

Forfatteren har – efter amerikansk og uskandinavisk skik – også udarbejdet en håndbog for læreren. Dette er et initiativ, som folk med afsætningsøkonomisk faglig samvittighed må kippe med flaget for. Det betyder nemlig, at ikke-fagmanden kan sætte et afsætningsøkonomisk studiearbejde i gang efter forsvarlige retningslinier. Hvad det betyder for første-gangs studenten behøver næppe at nævnes.

Men hvem er dette undervisningsmate-